

Verksamhetsberättelse 2014

Naturskyddsföreningen
Östergötland

Ordförandens inledning

Efter flera års nedskärningar av naturvårdsanslagen och ökande exploateringar av miljö och natur föreslog Miljöpartiet, som just fått en hög procent i omröstningen till EU-parlamentet, i valkampanjen till riksdagsvalet en ökad budget för naturvård och hårdare satsning på miljöfrågor. Vi vädrade bättre tider. Klimatriksdag2014 i Norrköping gav positiv energi. Vid Riksstämman i Örebro valde vi Johanna Sandahl som ny ordförande och verksamhetsriktlinjerna förnyades. Men natur- och miljöfrågorna hamnade i skymundan i valdebatten. Högeralliansens mer begränsade budget röstades igenom, och vi i miljörörelsen har åter fått större utmaningar.

För Östergötland satsar Trafikverket merparten av resurserna på biltrafik, och den lilla satsning på cykelvägar som planeras, ska inte påbörjas förrän efter 2020. För cykelvägar mellan tätorter krävs att kommunerna betalar halva kostnaden, i kontrast mot bilvägar som Trafikverket bekostar.

Det kanadensiska gruvföretag som vill bryta sällsynta jordartsmetaller i ett dagbrott vid Norra Kärr med avrinning till Vättern har fått klartecken för provbrytning. Sverige är ett Klondyke i den internationella gruvboomen. När det blivit brist på andra objekt att placera miljarder i, har gruvor blivit heta. Man inmutar kända mineralförekomster, öppnar ett dotterföretag, och hemsidan utlovar stora vinster till dem som satsar i bolaget. Man utlovar många arbetstillfällen, och förmår lokalsamhälle och stat att bygga upp infrastruktur för stora belopp. Gruvbrytning börjar, och plötsligt går bolaget i konkurs och många miljarder fattas. Staten och lokalsamhället får bekosta miljösanering i den mån det är möjligt. Såren i naturen är stora. Blaiken, Svärträsk och Hornträsk är tre exempel. Ska Norra Kärr bli ytterligare en bricka i finansspelet?

Anslagen för skydd av skog har minskat dramatiskt, särskilt då Sveaskogs del av det stora brandfältet i Västmanland ska bekostas med medel, som annars skulle fördelats till alla länsstyrelsernas naturvård. Sextio procent av den svenska skogen har genomgått kalavverkning (så kallad föryngring), och skogsbolagen hävdar att slutavverkning är den enda bruksform som lönar sig ekonomiskt. Endast 2 % av Östergötlands skog är formellt skyddad. Undersökningar visar - som väntat - att de fågelarter som är beroende av skog, har minskat i antal.

Allt större andel av våra livsmedel importeras, ofta från länder med svagt skydd för miljö och människor. Pressade priser tvingar allt fler jordbrukare att driva storskaligt intensiv jordbruk eller lägga ner verksamheten, till skada för den biologiska mångfalden och vår hälsa.

Men Naturskyddsföreningen samlar krafter och medlemsantalet ökar. Ödeshögskretsen tillsammans med Aktionsgruppen rädda Vättern ordnade heldagsseminarier om gruvnäringen, och allt sändes i Kunskapskanalen. Riksstämman beslutade att införa gruvfrågorna i Verksamhetsriktlinjerna och Helena Hillar, Ödeshögskretsens ordförande, deltar i den nationella gruvgruppen.

Arbetet för att öka satsningarna på cykelvägar har fått fler anhängare, liksom Skogsgruppen som numera är närvarande i Skogsstyrelsens regionala samrådsgrupp och andra arenor.

Det finns allt starkare behov av ideellt arbete för naturen och miljön. Frågorna blir ofta komplicerade och kräver allt större kunskap, och samverkan mellan kretsarna blir allt viktigare - ingen kan kunna allt. Under året har dessutom diskussioner mellan Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Gotlands

Verksamhetsberättelse för 2014 – Naturskyddsföreningen Östergötland

och Kalmar läns länsförbund utmynnade i beslut att bilda ett gemensamt regionalt kansli efter förslag från Riksstämman. Riksförbundet avsätter medel för tio regionala kanslier i landet. Vårt kansli kommer att från februari 2015 finnas i Växjö, dit järnvägsförbindelserna från alla länen är goda (undantaget Gotland som blir mer löst associerat). Vi hoppas att regionbildningen också kan leda till ett effektivt och kreativt samband mellan regionens 44 kretsar och fyra län.

Göran Toss den 2015-03-16

Omslagsbild: Vackra svampar vid Mörkahålkärret på Omberg
(Foto: Erika Weddfelt)

STYRELSE, REVISORER OCH VALBEREDARE

Under perioden 2014-01-01 – 2014-04-27

Ordförande	Göran Toss, Linköping
Ledamot	Andreas Sahlman, Linköping
Ledamot	Helena Hillar, Mjölby
Ledamot	Inga-Sara Prinzencreutz, Väderstad
Ledamot	Ingemar Hillerström, Norrköping

Platsen för fältbiologerna har varit vakant.

Revisor	Bo Tufvesson, Finspång
Revisor	Sven-Erik Pettersson, Finspång
Revisorsuppleant	Annvor Larsson Söderköping
Revisorsuppleant	Lars Hedenström, Söderköping

Valberedare, sammankallande	Thomas Lundqvist, Motala
Valberedare	Bo Tufvesson, Finspång
Valberedare	Kurt Agerskov, Valdemarsvik

Under perioden 2014-04-27 – 2014-12-31

Ordförande	Göran Toss, Linköping
Ledamot (vice ordförande)	Erika Weddfelt, Linköping
Ledamot (kassör)	Andreas Sahlman, Linköping
Ledamot	Helena Hillar, Mjölby
Ledamot	Ingemar Hillerström, Norrköping
Ledamot	Cecilia Ambjörn, Norrköping
Ledamot (suppleant)	Rolf Ström, Motala

Rollen som sekreterare har ambulerat mellan ledamöterna.
Platsen för fältbiologerna har varit vakant.

Revisor, sammankallande	Bo Tufvesson, Finspång
Revisor	Sven-Erik Pettersson, Finspång
Revisorsuppleant	Annvor Larsson Söderköping
Revisorsuppleant	Lars Hedenström, Söderköping

Valberedare, sammankallande	Bo Tufvesson, Finspång
Valberedare	Kurt Agerskov, Valdemarsvik
Valberedare	Lennart Hägg, Mjölby

Styrelsens möten

Styrelsemöten har hållits den 23 januari, 18 februari, 5 mars, 27 april, 19 maj, 24 juni, 19 augusti, 8 september, 14 oktober och den 17 november. Vid mötena den 5 mars och den 8 september deltog även länets kretsordförande.

Länsstämma den 27 april 2014

Länsstämman 2014 ägde rum på golfklubben i Finspång den 27 april. Stämman föregicks av ett besök i Ysundamarkens naturreservat tidigare samma dag med föredrag utomhus om skog av Johan Bergstedt från Linköpings universitet och presentation av Skogsgruppen av Becka Le Moine.

Östergötlands miljö- och naturvårdare 2014

För motiveringen initiativ till och målmedvetet arbete vid planering och genomförande av Klimatriksdag 2014 utnämndes Annika Elmqvist, Linköping, till Östergötlands miljö- och naturvårdare 2014. Priset uppgick till 2500 kr samt diplom till en kostnad av 500 kr. Prisutdelningen ägde rum i samband med styrelsemötet/kretsordförandeträffen den 8 september.

Deltagande i kurser, konferenser och seminarier

Vid årets riksstämma den 14-15 juni i Örebro representerades länsförbundet av Göran Toss. Under 2013/2014 genomförde Göran Toss föreningens diplomutbildning i hållbart ledarskap.

Under 2014/2015 genomför Erika Weddfelt föreningens diplomutbildning i hållbart ledarskap.

Två deltagare från Skogsgruppen deltog i Skydda skogens kurs om vedlevande svampar som signalarter.

Två föreningsmedlemmar deltog i Flora- och faunakonferens, Artdatabanken, Uppsala april 2014

Regionalt kansli

Riksförbundets styrelse beslutade 2013 att fördela medel för 10 regionala kanslier, och Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmarläns länsförbund har under hösten 2014 förberett för att starta ett gemensamt regionalt kansli. Som verksamhetskoordinator har Hanna Karlsson anställts, och kansliet ska lokaliseras till Växjö. Som styrgrupp fungerar ordförandena (i ett fall vice ordförande) i de fyra länsförbunden. Naturskyddsföreningen på Gotland är partiellt anslutet.

Representation i andra organisationer

Gruvarbetsgruppen: Helena Hillar

Havsnätverket: Cecilia Ambjörn

Länsstyrelsens råd för klimat och energi: Ingemar Hillerström

Motala ströms sydvästra vattenråd: Andreas Sahlman

Nedre Motala ström och Bråvikens vattenråd: Cecilia Ambjörn

Referensgruppen för bioenergi: Helena Hillar

Skogliga distriktsrådet , Skogsstyrelsen: Rebecka Le Moine

Tåkernfonden: Andreas Sahlman (ordinarie), Helena Hillar (ersättare)

Viltförvaltningsdelegationen vid Länsstyrelsen: Randi Löfgren (Rovdjursföreningen)

Östergötlands Naturvårdsråd, Länsstyrelsen: Cecilia Ambjörn (ordinarie), Rolf Ström (ersättare)

Övriga övergripande aktiviteter

Två stycken beachflaggor har köpts in som kretsarna kan låna vid behov.

Kontaktpersoner för kretsarna har utsetts i länsförbundets styrelse. Frekvens och form för kontakterna har varierat efter behov. Följande kontaktpersoner har utsetts:

Helena - Ödeshög och Mjölby

Andreas - Åtvidaberg

Erika - Linköping och Kinda-Ydre

Rolf - Motala och Vadstena

Göran - Linköping och Valdemarsvik

Ingemar - Norrköping och Finspång

Cecilia - Norrköping och Söderköping

Enligt protokoll från styrelsemöte/kretsordförandeträff 2014-09-08 bör kontaktpersonerna få program och protokoll från sin kontaktkrets så de kan besöka den.

Kontakt med riksstyrelsen har hållits bland annat genom deltagande vid länsordförandekonferenser.

Under 2013 upprättades en ny hemsida. Under 2014 har denna fått ett lyft.

VERKSAMHETSOMRÅDEN

Miljögifter och andra kemikalier

I början av februari genomfördes två föredrag om kemikalier i barns och ungdomars vardag med Ylva Grudd från rikskansliet. Det ena föredraget var riktat mot medlemmar och allmänheten (ca 30 deltagare), det andra var riktat mot yrkesverksamma personer inom skola och barnomsorg (ca 20 deltagare). Föredragen genomfördes i Linköping, men inbjudan gick ut till kemikalienätverkets medlemmar i länet och deltagare kom från flera orter. Aktiviteten efterföljdes av ett par arbetsträffar och resulterade i studiecirkel om kemikalier, baserad på boken "Makt, plast, gift & våra barn", i Linköping. Eftersom det är delvis samma personer som är engagerade i handla-miljövänligt i Linköping och kemikalieområdet har verksamheten mer eller mindre gått in i handla-miljövänligt-verksamheten.

Klimat, energi, transporter

Landshövdingens Klimat- och Energiråd där föreningen representeras av Ingemar träffades i januari och augusti för framtagande av Åtgärdsplan för klimatrelaterade miljömålen. I oktober träffades rådet om temat Fossiloberoende fordonsflotta 2030.

Där representerades föreningen även av Helena Hillar och Inger Lundqvist då vi arbetade i olika grupper med infrastruktur för drivmedel, konsumentval och godstransporter.

Som del i en rikstäckande seminarieserie hölls den 9 november i Linköping ett seminarium om vindkraft i samverkan med Rikskansliet, där cirka 40 personer från länet med omnejd deltog. Rubriken på seminariet var "Vindkraft på rätt plats" och var kopplat till fåglar och fladdermöss.

Under året genomfördes arrangemanget Klimatriksdag 2014 i Norrköping den 6-8 juni. Arrangemanget genomfördes som en egen förening, men stöttades av Naturskyddsföreningen Östergötland och flera av dess kretsar. Ett flertal medlemmar var också engagerade i arrangemanget och/eller deltog. Arrangemanget bestod av ett antal olika inslag, från vetenskapliga seminarier till kulturella uppträdanden. Några namnkunniga talare var Svante Axelsson, James Hansen, Johan Rockström och många fler. Resultatet blev ett antal framröstade motioner som överlämnades på plats till riksdagspartierna, samt en bok som delades ut till samtliga riksdagsledamöter efter valet 2014.

Skog, äng och naturvård

Naturskyddsföreningen har representanter i Skogsstyrelsens och Länsstyrelsens samrådsgrupper, och en person deltog i Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens gemensamma heldagskonferens om skogen och klimatförändringarna 12 november.

Östgöta skogsgrupp har fortsatt att undersöka avverkningsanmälda skogsobjekt. Ett skogsområde visade sig ha höga biologiska värden, vilket meddelades markägaren och Skogsstyrelsen, som interimistiskt skyddade området. I andra områden har gruppen funnit mer begränsade skyddsvärda delar, vilket man tagit hänsyn till vid avverkning.

På förfrågan från Det Norske Veritas har skogsgruppen undersökt i vilken utsträckning tre olika skogsbolag lever upp till reglerna för FSC-certifiering.

Mat och jordbruk, handla miljövänligt

I länets HVM-grupp ingår kretsarna Motala (Inger Lundqvist), Norrköping (Lena Wikman-Källberg) och Söderköping (Elsie Mantefors, Inga Carlsson). Intresse finns från Linköping. Förfrågan för engagemang från fler kretsar i länet har gått ut per mail och vid länsträffen, utan att få napp.

Norrköpingskretsen har en HVM-grupp, medan Motala och Söderköpingskretsarna engagerar medlemmar för varje HVM-uppdrag.

Under 2014 har HVM-gruppen i länet haft 5 möten (7/4, 18/5, 27/8, 13/10 och 25/11), varav 3 telefonmöten. Ett möte hos Elsie Mantefors och ett hos Lena Wikman-Källberg.

Upptaktsträff ordnades i Norrköping hos Studieförbundet den 6 september med föreläsning från riks och information från en biodlare. Mycket lyckad upptaktsträff med många deltagare och bra innehåll.

Under våren gjordes den årliga kontrollen hos de bra miljöval-märkta Willysbutikerna. I Motalabutiken var miljömärkningen bristfällig trots flera påpekanden.

Under hösten påbörjades studiecirkeln kring boken "Jorden vi äter" och den kommer att avslutas våren 2015. Nästa studiecirkel blir med boken "Makt, plast, gift & våra barn" av Ethel Forsberg.

Elsie var med på riksstämman och på ett studiebesök på en ekomjölkgård.

Bra Miljöval-märkning av Östenssons livsmedelsbutik i Vadstena påbörjades under året.

Många aktiviteter under HVM-veckan för ekomat

Motala: Utställningar på Motala och Borensbergs bibliotek, 2 insändare i Motala Vadstena tidning och butiksundersökning i 13 livsmedelsbutiker i Motala och Borensberg

Norrköping: Utställning på stadsbiblioteket, butiksundersökning i 21 livsmedelsbutiker och information om ekologisk mat på ICA Strömmen vid ett tillfälle.

Söderköping: Utställning på biblioteket i Söderköping i drygt 2 veckor med bemanning lördag v 40 med info om ekomat, Quis-tävling och gratis ekofrukt sponsrat av 3 livsmedelsbutiker.

Butiksundersökning i stadens 4 livsmedelsbutiker, som också fick besök v 40 i ca 2 timmar per butik med information om ekologisk mat.

Efter årsskiftet är Inger Lundqvist sammankallande för gruppen.

Det finns även en aktiv handla-miljövänligt-grupp i Linköping. Verksamheten för beskrivs i verksamhetsplanen för Linköpingskretsen.

Hav, vatten, strandskydd, fiske

Cecilia har deltagit på möte om Vattenråd med Havsnätverket. Många av föreningens medlemmar finns med i olika Vattenråd i länet.

Hoten mot Vättern: skiffergas, gruvbrytning, skjutning

Under hela verksamhetsåret har gruvfrågorna varit högaktuella i föreningen. För vår del är det för närvarande den planerade gruvan i Norra Kärr som utgör det största hotet

I januari samlades länsförbunden runt Vättern i Olshammar för ett gemensamt agerande. Som ett resultat av rådslagen inför 2014 års riksstämma blev gruvfrågorna högt prioriterade i Örebro. En motion, författad av Olof Holmstrand, med stöd av minst tio länsförbund bl.a. Östergötlands, fick stöd på stämman.

Gruvfrågorna finns numera inskrivna i Verksamhetslinjerna (VRL) vilket bland annat medför att man avsätter resurser för att arbeta med en gruvpolicy. En gruvarbetsgrupp bildades under hösten för ändamålet. Den består av ca 10 medlemmar från hela landet. Helena Hillar är vår representant i gruppen.

Länsförbunden runt Vättern beviljades projektbidrag på ca 140.000 kr att användas till juristhjälp (Gunilla Högberg Björck) vid överklaganden o dyl.

28/2-1/3 anordnades ett gruvseminarium i Gränna för politiker, tjänstemän och allmänhet. Föreläsande experter var Arne Müller, journalist och författare, Olof Holmstrand, professor emeritus i hydrologi vid Chalmers, Rolf Hallberg, professor emeritus i mikrobiell geologi, Stockholms universitet, Nils Johansson, forskare inom Industriell Miljöteknik vid Linköpings universitet samt Eva-Lotta Thunqvist, teknisk doktor och vattenresursexpert, KTH. Föreläsningarna spelades in och ligger på Naturkontakt.

Göran Toss

Andreas Sahlman

Erika Weddfelt

Helena Hillar

Ingemar Hillerström

Cecilia Ambjörn

Rolf Ström